

Продовження таблиці 1

1	2
7. Джерело доходу	Потенційна здатність приносити дохід є однією з основних характеристик капіталу. Прибуток на капітал має форму процентного доходу, що отримують власники. Економічним обґрунтуванням процентного доходу є ефектом використання капіталу як інвестиційного ресурсу або фактора виробництва. Розмір доходу на капітал, що отримує його власник, становить основу формування витрат на його залучення і використання в економічному процесі та визначається терміном «вартість капіталу»

Висновок. У момент створення підприємства його стартовий капітал утілюється в активах, інвестованих засновниками, і є вартістю майна підприємства. Отже, можна зробити висновок, що капітал – це накопичений шляхом заощаджень запас економічних благ у формі засобів і реальних капітальних товарів, вкладеним його власниками в економічний процес як інвестиційний ресурс і фактор виробництва з метою отримання доходу. Таким чином, власний капітал підприємства як об'єктивно існуюча економічна категорія забезпечує процес фінансування господарської діяльності підприємств та є важливим фактором їх розвитку і національної економіки України в цілому.

Список літератури

1. Бланк І.А. Фінансовий менеджмент: навч. курс / І.А. Бланк. – К.: Ніка-Центр Ельга, 2001. – 528 с.
2. Соколов Я.В. Бухгалтерський облік: від витоків до наших днів: навч. посіб. / Я.В. Соколов. – М.: Аудит, ЮНІТІ, 1996. – 638 с.
3. Яремко І.Й. Економічні категорії в методології обліку: монографія / І.Й. Яремко. – Л.: Каменярь, 2002. – 192 с.
4. Бричхем Е. Основи фінансового менеджменту / Е. Бричхем. – К.: Молодь, 2002. – 1000 с.

УДК 336.225.3

Тімарцев О.Ю., канд. екон. наук (ДонНУЕТ, Донецьк)

ЕФЕКТИВНІСТЬ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКОВОГО БОРГУ

Проаналізовано динаміку, структуру податкового боргу по Державній податковій адміністрації в Запорізькій області, проведено його порівняльну оцінку з переплатами платників податків. Систематизовано методи, спрямовані на стягнення податкового боргу, надано оцінку їх дієвості. Обґрунтовано заходи, орієнтовані на підвищення ефективності адміністрування податкового боргу.

Ключові слова: *податковий борг, адміністрування, ефективність, платник, податки, переплата.*

Вагоме місце в діяльності податкових органів має адміністрування податкового боргу за податковими зобов'язаннями платників податків. Станом на 1 січня 2011 р. його розмір становив 13724,7 млн грн, або 14% від суми податкових надходжень до Зведеного бюджету за 2010 р. У контексті ліквідації негативних наслідків незадовільного виконання платниками податків податкових зобов'язань та запобігання їм пропонується: консолідувати правові засоби, що впорядковують поведінку всіх учасників податкових відносин у сфері податкового боргу; визнати спеціальний характер податкового регулювання цієї сфери та винести його на рівень узагальнюючого, системного нормативно-правового акта [1, с. 265].

Податковий борг – це не сплачена у встановлений Податковим кодексом строк сума грошового зобов'язання (з урахуванням штрафних санкцій за їх наявності), а також пеня, нарахована на суму такого грошового зобов'язання.

І.М. Бондаренко виступає проти вживання терміна «податкове зобов'язання», бо останнє використовується приватноправовими галузями права, виходячи з методу правового регулювання зазначених відносин, пропонуючи термін «податковий обов'язок» [2]. Цікавим є підхід до трактування ухилення від сплати податків як опортуністичної трансакції, яка має певні умови виникнення, а саме: неповна або асиметрична інформація, якою володіють податкові органи і платники податків; конкуренція за податкові пільги; ступінь ризику, на який готовий йти платник податків, приховуючи свої доходи та бажаючи ухилитися від сплати податків; очікувана корисність від ухилення від сплати податків, яка передбачає оцінювання можливої корисності з точки зору не тільки матеріального становища (збільшення частини доходу, що залишається в руках платника), а й інституційного статусу (наскільки він виявиться підірваним) суб'єкта оподаткування [3, с. 92].

Метою статті є оцінка ефективності адміністрування податкового боргу й обґрунтування заходів щодо її підвищення.

У ст. 36 Податкового кодексу України визначено податковий обов'язок як обов'язок платника податку обчислити, задекларувати та/або сплатити суму податку та збору в порядку і строки, визначені Податковим кодексом, законами з питань митної справи. Відповідно до П(С)БО 2 «Баланс» зобов'язання – заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди [4]. Тому використання терміна «зобов'язання» щодо податків цілком доречне, але не у сполученні «податкове зобов'язання», а «зобов'язання зі сплати податків, зборів, обов'язкових платежів».

Відповідно до ст. 45 Бюджетного кодексу України забороняється проведення розрахунків з бюджетом у негрошовій формі. Стаття 35 Податкового кодексу України також визначає, що сплата податків і зборів здійснюється в грошовій формі в національній валюті України, крім випадків, передбачених цим кодексом або законами з питань митної справи. Тому в Податковому кодексі зайвою є вказівка на грошовий характер зобов'язання платника податків як суми коштів, яку він повинен сплатити до відповідного бюджету як податкове зобов'язання та/або штрафну (фінансову) санкцію.

Динаміку податкового боргу платників податків по Запорізькій області наведено в таблиці 1.

Таблиця 1 – Динаміку податкового боргу платників і переплат податків по Запорізькій області

тис. грн

Показник	1 січня 06	1 січня 07	1 січня 08	1 січня 09	1 січня 10	1 січня 11	1 січня 12
Податковий борг платників податків, у тому числі							
– до Зведеного бюджету	550202,1	476971,0	454410,4	466845,1	582867,2	664578,0	532234,8
– до Державного бюджету	481534,6	431336,9	403982,5	417973,0	517413,8	572619,5	439298,1
– до місцевого бюджету	68667,5	45634,1	50427,9	48872,1	65453,4	91958,5	92936,7
Податковий борг платників податків, можливий для стягнення органами ДПС							
– до Зведеного бюджету	115992,2	115315,6	101224,7	103129,2	120853,7	97971,1	123360,5
Переплата податків							
– до Зведеного бюджету з відокремленим обліком	564613,6	720420,7	1128773,5	1806892,6	2361003,9	2455951,4	1589888,6
– до Державного бюджету	532577,1	673446,1	1076041,6	1759042,5	2305540,5	2397727,8	1518466,9
– до місцевого бюджету	32036,5	46974,5	52731,9	47850,1	55463,4	58223,6	71421,7
Коефіцієнт переплати податків до Зведеного бюджету	1,03	1,51	2,48	3,87	4,05	3,70	2,99
Податковий борг платників податків, неможливий для стягнення органами ДПС, у тому числі з таких причин	434209,9	361655,4	353185,7	363715,9	462013,5	566606,9	408874,3
– банкрути	367623,2	309364,5	296798,1	264842,5	288520,2	324955,5	225222,7
– призупинено стягнення	139,0	0	4030,9	3793,6	3337,3	0	0
– в розшуку	260,2	532,2	393,0	23553,1	46612,7	37924,5	30898,7
– боржники, у яких немає активів	66187,5	51758,7	51963,7	71526,6	123543,3	203726,7	152752,9

Протягом 2005-2008 рр. мало місце скорочення податкового боргу з 550,2 млн грн до 466,9 млн грн. У кризових 2009-2010 рр. мали місце найбільші суми податкового боргу, які зросли до 664,6 млн грн, у 2011 р. відбулося його скорочення до 532,2 млн грн. Утім вартість переplat податків зросла протягом 2005-2011 рр. із 564,5 млн грн до 1589,9 млн грн. Унаслідок цього коефіцієнт переplати збільшився з 1,03 до 2,99, а у кризовий 2009 р. він становив 4,05.

Станом на 1 січня 2012 р. сума податкового боргу по платежам до Зведеного бюджету по Запорізькій області становила 532,2 млн грн, у тому числі сума боргу, можливого для стягнення органами ДПС – 123,4 млн грн. Частка податкового боргу, неможливого для стягнення органами ДПС, становить 76,81%. Основними причинами цього є: банкрутство підприємств (55,1%), відсутність активів у боржників (37,4%), розшук боржників (7,6%).

Відносно боржників, стосовно яких порушено справу про банкрутство, існує мораторій на задоволення вимог кредиторів – зупинення виконання грошових зобов'язань і зобов'язань щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), термін виконання яких настав до дня введення мораторію, і припинення заходів, спрямованих на забезпечення виконання цих зобов'язань та зобов'язань щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), застосованих до прийняття рішення про введення мораторію [5].

Найбільші суми не сплачених донарахувань по: ТОВ «Промгруп 2008» – 8,4 млн грн (активів немає, банкрут), ПП «Всеслав-Придніпров'я» – 9,3 млн грн (активів немає), ТОВ «Імекс Онлайн» – 9,7 млн грн (активів немає), ТОВ «Форвіст-пром» – 7,0 млн грн (активів немає).

Не сплачені самостійно задекларовані платниками податків грошові зобов'язання в сумі 124,5 млн грн, у тому числі ВАТ «Запоріжжяобленерго» – 55,4 млн грн, ЗДП «Кремнійполімер» – 3,5 млн грн, у тому числі 1,7 млн грн з податку на доходи фізичних осіб (процедура банкрутства), ЗДП «Радіоприлад» – 3,4 млн грн, у тому числі 1,3 млн грн з податку на доходи фізичних осіб (процедура банкрутства), ДП «Запорізький облавтодор» – 3,3 млн грн, ТОВ ТПК «Агрінол» – 2,95 млн грн. Значна частка податкового боргу по області, а саме 225,2 млн грн (42,3 %) припадає на боржників, що перебувають на різних стадіях банкрутства. Серед них найбільші боржники області: ТОВ «Астра-Тел» – 17,7 млн грн, ЗАТ «Бердянський виноробний завод» – 17,1 млн грн, ТОВ «Маском» – 10,9 млн грн, ВАТ «Південдизельмаш» – 9,5 млн грн, Бердянський державний завод скловолокна – 9,5 млн грн, ТОВ «Промгруп 2008» – 8,4 млн грн, ЗДП «Кремнійполімер» – 8,1 млн грн, ТОВ «ТФ «Євро-буд» – 7,6 млн грн. Крім цього, податковий борг КАБ «Слов'янський», що ліквідуються за рішенням НБУ, складає 36,1 млн грн.

На рисунку 1 наведено структуру податкового боргу по платежам до Зведеного бюджету по Запорізькій області станом на 1 січня 2012 р.

Найбільша частка податкового боргу припадає на ПДВ (53%) і податок на прибуток підприємств (24%). У таблиці 2 наведено порівняння податкового боргу і переplat податків по Запорізькій області станом на 1 січня 2012 р. У структурі переplat найбільша питома вага припадає на ПДВ (57,18%) і податок на прибуток (26,48%). Покриття переplатою податкового боргу разом по податко-

вим надходженням становить 14,26 разу, у тому числі з податку на прибуток підприємств – 20,69 разу, ПДВ – 12,9 разу, збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства – 31,88 разу.

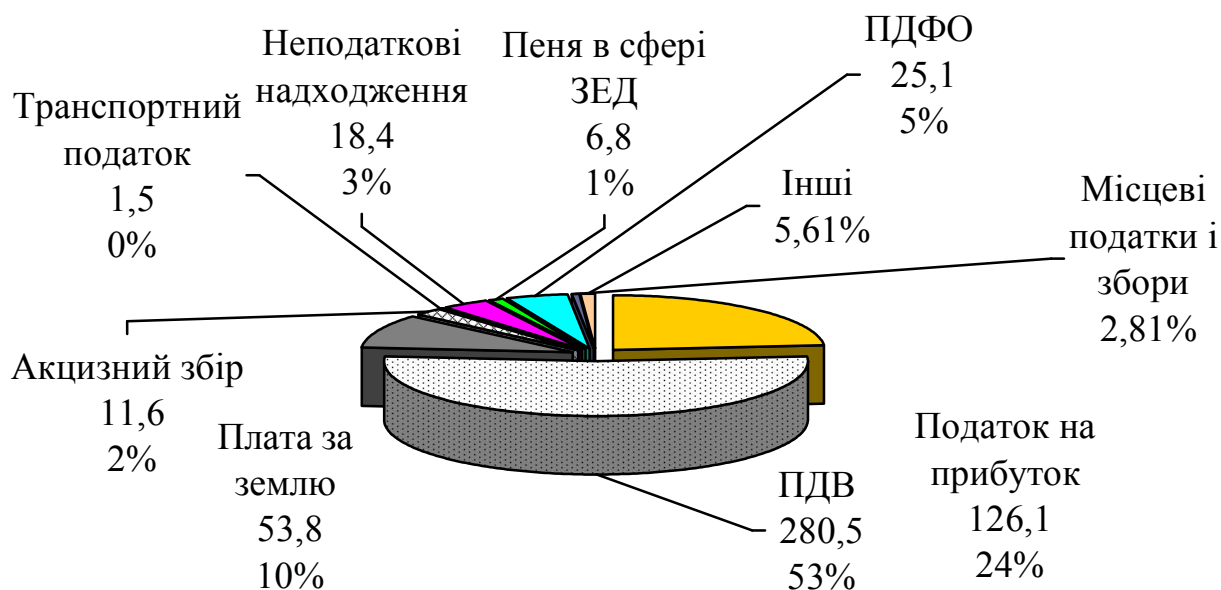

Рисунок 1 – Структура податкового боргу по платежам до Зведеного бюджету по Запорізькій області станом на 1 січня 2012 р.

Таблиця 2 – Податковий борг і переплати податків по Запорізькій області станом на 1 січня 2012 р.

Код	Вид податкових надходжень	Податковий борг платників податків, можливий для стягнення органами ДПС		Переплата		Покриття переплатою податкового боргу, разів
		Тис. грн	%	Тис. грн	%	
1	2	3	4	5	6	7
	Усього	119126	100	1589936,2	100	13,35
10000000	Податкові надходження	111227,17	93,37	1586531,6	99,79	14,26
11000000	Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості	27553,81	23,13	437141,73	27,49	15,87
11010000	Податок з доходів фізичних осіб	7250,34	6,09	16145,02	1,02	2,23
11020000	Податок на прибуток підприємств	20343,5	17,08	420996,71	26,48	20,69

Продовження таблиці 2

1	2	3	4	5	6	7
12000000	Податки на власність	184,19	0,15	1012,59	0,06	5,50
12020000	Податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів	180,25	0,15	843,35	0,05	4,68
14000000	Внутрішні податки на товари та послуги	70461,23	59,15	1087559,3	68,40	15,43
14010000	Податок на додану вартість	70461,23	59,15	909154,66	57,18	12,90
16000000	Окремі податки і збори, що зараховуються до місцевих бюджетів	1001,01	0,84	452,39	0,03	0,45
19060000	Збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства	10,19	0,01	324,87	0,02	31,88
20000000	Неподаткові надходження	7898,86	6,63	3404,55	0,21	0,43
21000000	Доходи від власності та підприємницької діяльності	7898,86	6,63	3392,5	0,21	0,43
21080000	Інші надходження	7807,19	6,55	1284,83	0,08	0,16

Протягом січня-грудня 2011 р. підрозділами погашення прострочених податкових зобов'язань забезпечено надходження коштів за рахунок погашення податкового боргу до Зведеного бюджету у сумі 119,6 млн грн, у тому числі до Державного – 84,4 млн грн, що відповідно на 6,9 млн грн і 7,6 млн грн більше, ніж у 2010 р. У розрізі заходів: за рахунок звернення до суду погашено податковий борг в сумі 34,3 млн грн; від підприємств, які перебувають у процедурах банкрутства, до бюджету надійшло 7,9 млн грн, що на 2,9 млн грн більше, ніж у 2010 р.; за рахунок стягнення платіжними вимогами з рахунків боржників надійшло коштів у сумі 6,7 млн грн; шляхом вилучення готівкових коштів у підприємств-боржників погашено податкового боргу в сумі 0,7 млн грн; від реалізації заставних активів до бюджету надійшло 0,29 млн грн.

Податковими органами області протягом 2011 р. забезпечено виконання завдання ДПС України по щомісячному погашенню податкового боргу. Так, за умови плану 336,9 млн грн фактично погашено 593,0 млн грн, що складає 176,0% доведеного завдання. Списано протягом січня - грудня 2011 року безнадійний податковий борг у розмірі 530,8 млн грн, а також податковий борг відповідно до пункту 2¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України в сумі 101,91 млн грн. У разі мирової угоди у справі про банкрутство податковий борг, який виник у строк, що передував трьом повним календарним рокам до дня подання заяви про порушення справи про банкрутство до господарського суду, визнається безнадійним і списується, а податкові зобов'язання чи податковий борг, які виникли у строк протягом трьох останніх перед днем подання заяви про порушення справи про банкрутство до господарського суду календарних років, розстрочується (відстрочується) або спи-

сується на умовах мирової угоди. Зазначену мирову угоду підписує керівник відповідного податкового органу за місцезнаходженням боржника.

Стаття 100 Податкового кодексу передбачає розстрочення, відстрочення грошових зобов'язань або податкового боргу шляхом перенесення строків сплати платником податків його грошових зобов'язань або податкового боргу під проценти, розмір яких дорівнює розміру пені. Реструктуризація податкового боргу – відстрочення або розстрочення сплати податкового боргу, накопиченого платником податків станом на певну дату, а також його часткове списання. Інформацію про випадки реструктуризації податкового боргу по Запорізькій області наведено в таблиці 3, зокрема відповідно до п.п.10.2.1 п.10.2 ст.10 Закону України від 23 черв. 2005 р. № 2711-IV «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу» [6].

Таблиця 3 – Інформація про випадки реструктуризації податкового боргу по ДПА у Запорізькій області

Назва підприємства	Код КВЕД	Сума боргу, який реструктуризується, тис. грн	Графік погашення
ВП «ЗАЕС» ДП НАЕК «Енергоатом»	11120	14637,793	Щомісячно, починаючи з 12 жовт. 2008 р. по 12 верес. 2016 р.
ВП «ЗАЕС» ДП НАЕК «Енергоатом»	11120	15108,314	Щомісячно, починаючи з 9 листоп. 2008 р. по 9 жовт. 2016 р.
ВП «ЗАЕС» ДП НАЕК «Енергоатом»	11120	21921,47	Щомісячно, починаючи з 1 груд. 2008 р. по 1 листоп. 2016 р.
Вільнянське орендне виробниче управління житлово-комунального господарства	11110	156,21	Щомісячно, починаючи з 12 січ. 2009 р. по 30 листоп. 2016 р.
ВАТ «Дніпроенерго» (Запорізька ТЕС)	11110	15860,38	Щомісячно, починаючи з 13 груд. 2008 р. по 13 груд. 2016 р.
Разом		67684,167	

По ДПА у Запорізькій області вартість реструктуризованого боргу становить 67684,167 тис. грн, або 12,7% податкового боргу. Станом на 1 січ. 2012 р. вартість відстрочених (розстрочених) платежів, термін сплати яких на 1 січ. 2011 р. не настав, складає 33599,65 тис. грн, у тому числі відповідно до Закону України від 30 черв. 1999 № 784-XIV «Про внесення змін до Закону України «Про банкрутство» на суму 421,29 тис. грн (13 випадків), ст. 10 Закону України від 23 черв. 2005 р. № 2711-IV «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу» на суму 33178,37 тис. грн (4 випадки).

Станом на 1 січ. 2012 р. за результатами контрольної роботи в цілому по області донараховано 624900 тис. грн, у тому числі за актами документальних перевірок 568757 тис. грн, пені за несвоєчасну сплату 24456 тис. грн. Пеня має розглядатись як правовідновлювальна фінансово-правова санкція, що має застосовуватися в разі несвоєчасного виконання обов'язку платником (податковим агентом) по сплаті податку, збору, а також у разі несвоєчасного повернення зайво або помилково сплачених сум податку, збору платнику (податковому агенту).

Окрім пені до способів забезпечення виконання податкового зобов'язання відносять податкову заставу, податкову поруку, адміністративний арешт активів платників податків. Спрямованість впливу спеціальних забезпечувальних заходів обмежується лише виконанням обов'язку зі сплати податків і зборів. Невиконання або неналежне виконання платниками податків інших обов'язків має бути підставою застосування штрафних санкцій. Сутність фінансово-правових санкцій описується як: а) примусові заходи за порушення норм податкового права; б) юридичні наслідки, що виникають у разі недотримання чи порушення норм податкового права; в) міра відповідальності за порушення норм податкового права [7, с. 32].

Станом на 1 січ. 2012 р. державними податковими інспекціями області описані активи, на які поширюється право податкової застави, на суму 114,5 млн грн, у тому числі в 2011 р. на суму 12,3 млн грн. Протягом 2011 р. підрозділами погашення прострочених податкових зобов'язань проведено 348 перевірок з питання дотримання вимог податкового законодавства за умови зберігання та реалізації майна, яке перебуває в податковій заставі. Встановлені порушення податкового законодавства, а саме здійснення операцій із заставними активами без згоди податкових органів по трьох підприємствах-боржниках, а саме: ТОВ «Енегоекспорт-2», ТОВ «НМП «ЕТЕМ», ТОВ «Запоріжміст». Донараховано 233, 8 тис. грн, з яких станом на 1 січ. 2012 р. сплачено 86,6 тис. грн.

У цілому по Запорізькій області з початку 2011 р. було направлено 67 подань про розірвання контрактів з керівниками підприємств-боржників державної та комунальної форм власності. За січень-грудень 2011 р. розірвано 35 контрактів з керівниками підприємств-боржників. У результаті проведеної роботи з початку 2011 р. погашено податковий борг комунальних підприємств на загальну суму 19,5 млн грн.

Відповідно до вимог ст. 20 і 95 Податкового кодексу України ДПА в області була організована робота державних податкових інспекцій щодо направлення до окружного адміністративного суду позовних заяв щодо стягнення коштів платників податків з рахунків в установах банків у рахунок погашення податкового боргу. Протягом 2011 р. відповідно до вимог ст. 95 Податкового кодексу до окружного адміністративного суду ДПІ області направлено 732 позовні заяви на суму 104,1 млн грн для прийняття судом рішень про стягнення коштів з рахунків платників податків. Судом задоволено на користь податкових органів 451 рішення на суму 82,5 млн грн за якими виставлено 2606 платіжних вимог, за якими стягнуто 6,7 млн грн., вилучено готівкових коштів у сумі 0,7 млн грн, самостійно погашено платниками 3,3 млн грн.

За 12 місяців 2011 р. державними податковими інспекціями відповідно до вимог ст. 95 Податкового кодексу України заявлено до суду 44 позови на отримання дозволу суду на погашення податкового боргу за рахунок майна боржників у сумі 6,0 млн грн. Судом винесено 15 позитивних рішень, з яких станом на 1 січ. 2012 р. реалізовані в рахунок погашення боргу активи по 5 боржниках на загальну суму 0,3 млн грн, по 6 підприємствах активи передані на реалізацію, по 2 підприємствах проводиться передпродажна підготовка для реалізації в рахунок погашення податкового боргу на конкурсних засадах, відносно 3 боржників, по яких винесені рішення суду про стягнення боргу, порушено справи про банкрутство.

За січень-грудень 2011 р. по області забезпечено абсолютне скорочення податкового боргу до Зведеного бюджету на 132,3 млн грн, або на 19,9%, до Державного бюджету – на 133,3 млн грн, або 23,3%, і станом на 1 січ. 2012 р. борг становить 532,2 млн грн і 439,3 млн грн відповідно. Поряд з цим сума новоствореного боргу за 2011 р. складає 249,2 млн грн, у тому числі 124,7 млн грн не сплачено донарахувань за результатами КІР, з яких 103,4 млн грн, або 82,9%, не забезпечені активами.

Незважаючи на виконання завдань по погашенню податкового боргу в цілому по області, по 8 інспекціях відбулося абсолютне збільшення податкового боргу з початку року.

Скорочення боржників із сумами боргу за грошовими зобов'язаннями (без урахування банкрутів) за 2011 р. складає 712 підприємств, або 21,6%, у тому числі з сумами боргу понад 20,0 грн – 709, або 21,56%, і станом на 1 січ. 2012 р. їх чисельність складає 2581 і 2580 відповідно.

Таким чином, проведене дослідження дозволяє дійти таких **висновків**.

Протягом 2005-2011 рр. розмір податкового боргу по ДПА в Запорізькій області перебував на стабільному рівні, за виключенням зростання кризових 2009-2010 рр., утім розмір переplat платників податків за цей же період збільшився втричі. Якщо на початок аналізованого періоду мав місце приблизний баланс податкового боргу і переplat, то в цей час держава має заборгованість перед платниками податків, що збільшує їх податкове навантаження (касові податкові витрати).

Основними методами погашення податкового боргу є: направлення до окружного адміністративного суду позовних заяв щодо стягнення коштів платників податків з рахунків в установах банків; стягнення платіжними вимогами з рахунків боржників; вилучення готівкових коштів у підприємств-боржників; реалізація заставних активів; ініціювання розірвання контрактів з керівниками підприємств-боржників державної та комунальної форм власності тощо.

Значною за розмірами і питомою вагою є частка податкового боргу, неможливого для стягнення органами ДПС, з причин банкрутства підприємств, відсутності активів у боржників, розшуку боржників. Для підвищення ефективності заходів зі стягування податкового боргу необхідно більш активно використовувати спеціальні способи забезпечення виконання зобов'язання зі сплати податків, зборів, обов'язкових платежів: податкову заставу, податкову поруку, адміністративний арешт активів платників податків тощо.

Перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є оцінка економічної доцільності надання пільг із податків.

Список літератури

1. Онишко О.В. Формування та структура правового інституту регулювання податкового боргу / О.В. Онишко // Науковий вісник Нац. уні-ту ДПС України. Сер.: Економіка, право. – 2010. – № 1. – С. 263-268.
2. Бондаренко І.М. Правові питання вдосконалення системи податкового права [Електронний ресурс] // Актуальні проблеми державного управління. – 2008. – № 2 (34). – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Apdu/2008_2/index.html>.
3. Гриценко О.А. Ухилення від сплати податків: загроза економічному порядку / О.А. Гриценко // Вісник Нац. юридич. академії України імені Ярослава Мудрого. Сер.: Економічна теорія та право. – 2011. – № 1. – С. 87-97.
4. Баланс: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 [Електронний ресурс]: [затвердж. наказом Міністерства фінансів України від 31 берез. 1999 р. № 87]. – Режим доступу: <<http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO2.aspx>>.
5. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: [Електронний ресурс]: Закон України: [від 14 трав. 1992 р. № 2343-XII]. – Режим доступу: <<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show?nreg=2343-12&find=1&text=%EF%EE%E4%E0%F2%EA&x=17&y=9#w15>>.
6. Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу: [Електронний ресурс]: Закон України: [від 23 черв. 2005 р. № 2711-IV]. – Режим доступу: <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2711-15>>.
7. Спасибо В.В. Перспективи реформування інституту пені у податковому праві України / В. В. Спасибо // Адвокат. – 2010. – № 2. – С. 28-31.

УДК 339.727.22:336(477)

Футало Т.В., д-р екон. наук, проф. (ЛКА, Львів)

ЗАГРОЗИ ЕКСПАНСІЇ ІНОЗЕМНИХ БАНКІВ В УКРАЇНУ

У статті досліджено вплив іноземного капіталу на банківську систему України та сформовано основні загрози присутності іноземних банків в Україні.

Ключові слова: *іноземний капітал, іноземні банки, банківська система, національна безпека країни.*

За розгляду питання про вплив іноземного капіталу на вітчизняну банківську систему та на економіку України загалом не можна дати однозначної відповіді про користь або шкоду від участі іноземних учасників у веденні банківського бізнесу в Україні. Враховуючи світові тенденції фінансової глобалізації, уникнути проникнення іноземних інвестицій в країну майже неможливо, за винятком застосування жорстких обмежень з боку уряду. І на сьогодні більшість